

Hírek, események

A segítők segítése

A Helyi Társadalom Fejlesztéséért Alapítvány (Budapest), regionális kérdéseket felvető konferenciasorozatot szervezett a Család Éve alkalmából az UNICEF Magyar Nemzeti Bizottságának támogatásával.

Az első konferenciát, a *Családsegítők a gyermekekért és a helyi közösségekért* január 20-23. között tartották Pécsen a Janus Pannonius Tudományegyetem Szociálpolitikai Tanszéke és a Tamasz Alapítvány (Pécs) közreműködésével. A sorozat február 11-12. Szolnokon, ezt követően pedig Miskolcon, március 21-22-én, a **Keleti végeken** című konferenciával folytatódott. E két utóbbi, a szociális válsággal különösen sújtott régióban a rendezvények fórumot, tapasztalatcsere lehetőséget biztosítottak az intézményekben, társadalmi és egyházi szervezetekben dolgozó szakemberek és laikus segítők számára egyaránt.

Dr. Kecskeméti Edit, az UNICEF Magyar Nemzeti Bizottságának igazgatója a Gyermeki jogok Magyarországon című előadásában az ENSZ által 1989-ben elfogadott gyermekek jogairól szóló egyezményt ismertette, és beszélt az ezzel kapcsolatos magyar helyzetről. Az Országgyűlés 1992-ben ratifikálta az egyezményt, ám a hazai joggyakorlatban még nem érvényesülnek ezek az alapvető jogok. Ennek az alapvető gondolatnak a jegyében zajlottak a regionális konferenciák munkálatai.

Szolnokon, az az alapgondolat került a rendezvény fókuszába, hogy a helyi megoldások, a család környezetében meglévő kapaszkodók hogyan segíthetnek; milyen stratégiákat, cselekvési formákat tud kiépíteni, szükség esetén bevetni a család, hogy ne lehessen talajt vesztett, kiszolgáltatott a gyors változások miatt.

Különös hangsúlyt kaptak a konferencián vitatott gondolatok. Nevezetesen, hogy mire is kell felkészülniük a családoknak, mi az, amin enyhíthet egy segítő, amikor a segítő-kapcsolatban találkozik a családokkal/gyermekekkel? Tudnak-e, s ha igen, hogyan, óvó/védő kezdet nyújtani a gondokkal küszködő gyermeknek? Vannak-e jogi eszközeink, s garanciák, amelyek a gyermekek jólétét szolgálják?

A megoldások között az első helyre került a prevenciós munka, a körülményekhez, változásokhoz való gyors alkalmazkodás, az önerő építése, a segítő-kapcsolatban működőképes technikák, a kríziselhárító lehetőségek, költségkímélő megoldások, a napi családi terheket mérséklő taktikák birtokába juttatni a hozzánk forduló családokat.

Természetesen a segítő szakembernek is szüksége van segítségre. Ez a szolnoki konferencia azon célból is szerveződött, hogy lehetőség legyen a szociális szférában dolgozók találkozására, arra, hogy közösen tudjanak fellépni a segítség érdekében. Erre azért is van szükség, mert a család gondjai megemelkedtek (munkanélküliség, áremelkedések, elszegényedés, mentális zavarok stb.), ugyanakkor a segítők száma nem. A konferencia arra is szolgált, hogy magukról, a szakma sorsáról is szót válthattak a résztvevők.

Helyszűke miatt csak felvillantjuk azokat a gondolatokat, megoldási módokat, amelyeket megszívlelendőnek tartottak a résztvevők.

Igy:

- az egymás támogatása (szomszéd családok),
- kis közösségek, körök, civil szerveződések létrejötte, ill. megerősödése,

- lakótelepeken egymás segítésére anyák önszerveződése otthonteremtő klubok keretében,
- a magára hagyottak érdekében segítő teamek szervezése (különböző szakemberekből),
- a szakemberek rendszeres konzultációja, továbbképzése.

A konferencia műhelymunkái között megkülönböztetett érdeklődés kísérte azt, amelyben a kisebbséghez tartozó családokkal való törődésről, foglalkozásról váltottak szót az érdeklődők. Újszerű dolgokról is hallhattunk. A szolnoki Családi Misszió A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekért Alapítvány támogatásával jött létre 1993-ban a város azon részén, ahol lakótelepi körülmények között magyar családokkal együtt cigány származású családok élnek. A Családi Misszió családias jelleggel, egy családi házban, helyi szolgáltatásokra szerveződött. A családoknak nem kell nagy távolságot megtenniük. Lakókerületükben juthatnak hozzá az ügyes-bajos dolgaik intézéséhez szükséges információkhoz, helybeni ügyintézéshez. Önmaguk szervezik környezetük szépítését. Itt működik a SABACH hagyományőrző gyermek- és ifjúsági együttes. A Családi Misszió bázisintézményként fog működni, s folyamatos fejlesztéssel bővíteni szeretné funkcióit: ruhabank, élelmiszerbank, szolgáltató egység, klubok létrehozásával.

Ugyancsak itt szerveznek korrekciós programokat, kreatív-készségfejlesztő gyermekfoglalkozásokat, családi műhelybeszélgetéseket, az ősi szakmák felelevenítését és továbbvitelét.

Megemlítsékre méltó az a kezdeményezés is, hogy a házigazda intézményben bevezették a kételyelvű ügyfélszolgálatot, a kisebbséghez tartozó családok minőségibb ellátása érdekében.

A szolnoki regionális konferencia a három ilyen jellegű megmozdulás olyan középső állomása volt, amely arra hívta fel a figyelmet, hogy van kiút. Van, ha felkészült a szociális rendszer, s az abban dolgozó a kihívásokra. Továbbá arra, hogy a családok erejét abban erősítse: nincsenek egyedül. A szociális segítő szakma emberei rendelkezésükre állnak abban, hogy együttműködve legyenek képesek megtalálni ezt a kiutat...

A VÁR Egyesület a Keleti Végeken címmel már harmadik éve rendez Miskolcon szociális konferenciát. A Keleti Végeken elnevezés jól tükrözi a szervezők alapvető törekvését, hogy ez a program a keleti régió szakembereihez szól, és elsősorban a régió sajátos problémáival foglalkozik. Az a keleti országrész kerül tehát itt a középpontba, amely a 90-es években egyre nyilvánvalóbban leszakad, távolodik az ország fejlettebb régióitól, ahol a munkanélküliség, a szegénység nagyságát, arányát, valamint a testi és lelki egészségi állapotának romlását jelző mutatók messze meghaladják az országos átlagot.

A Konferencia programjához kapcsolódóan került megrendezésre még a családsegítők regionális találkozója, illetve a Bódi László Már nem tudom hányadik századot üssük című, a sajkókazai cigány nemzetiségű emberek életét bemutató fotókiállítás.

A Konferencián számos érdekes előadás hangzott el.

Kende Hanna, pszichológus arról beszélt, hogyan élnek meg a gyerekek a család felbomlását, a válást, milyen súlyos önértékelési problémákat eredményez ez a helyzet, hogyan jelenik meg mindez a gyermek fantáziavilágában. Beszélt arról is, hogyan lehet a terápia során a válási árvák túlérzékenységét pozitív erővé alakítani, az önértékelés javítása céljából felhasználni.

Gere Ilona, szociológus a munkanélküliséggel foglalkozó friss kutatások tapasztalatai alapján ismertette a térségünkre vonatkozó szomorú tényeket, a lehangoló adatokat. Elemezte a munkanélküliség szempontjából leginkább veszélyeztetett népességcsoportok helyzetét és

kilátásait, beszélt a munkanélküliség és kiemelten a tartós munkanélküliség hatásmechanizmusáról.

Zám Mária, szociológus KSH adatok alapján elemezte a gyermekes családok szociális helyzetének folyamatos romlását a 90-es évek során. Az előadásban kitért arra, milyen szociálpolitikai stratégiákkal kezelhetnék az önkormányzatok eredményesebben az egyre súlyosbodó szociális válsághelyzetet.

Mezei István a szociálpolitika és a helyi hatalom erőviszonyát vizsgálta; az önkormányzatok területén folyó érdekharok politikai erőterében a szociálpolitika az évek során teljesen a perifériára szorult. Az önkormányzatoknak általában nincs szociálpolitikai stratégiája, így érdekharok pillanatnyi erőviszonya határozza meg a döntéseket.

Farkas Attila összefoglalta, miben hozott újat a szociális törvény, és milyen feladatokkal terhelte meg a helyi önkormányzatokat.

Az előadó felvázolta azt is, szerinte milyen irányban célszerű fejleszteni a helyi szociálpolitikát. Eszerint fontos lenne, hogy közeledjenek, egymásra épüljenek a személyes szolgáltatások és az anyagi támogatások, az ellátás polgárra orientált legyen és el is érje a polgárokat. Célszerű lenne, hogy építsenek a támogatottak aktivitására is, és az önkormányzat merjen támaszkodni a civil és egyházi szervezetekre is a szolgáltatások, ellátások megszervezésében. Úgyszintén egyre fontosabb lesz az önkormányzat aktív szerepvállalása a munkanélküliség kezelésében (foglalkoztatási programok).

Harsányi László beszélt a non-profit szféra magyarországi kialakulásáról, melynek eredményeként ma kb. 20 ezer bejegyzett civilszervezet működik az országban.

Szólt az előadó a szociális területén működő szervezetek sajátos problémáiról, hátrányairól is. Ebben a szférában általában kicsik, gyengék a civilszervezetek, ez összefüggésben van azzal, hogy más szférákhoz képest később alakultak meg, tőkeszegények, kevesebb a támogatási forrásuk és csak minimális működési bevételre számíthatnak.

Török Iván, pszichológus A segítők segítése című előadásában a segítők szakemberek sajátos problémáiról, a segítők szakma nehézségeiről, különös veszélyeiről beszélt. A professzionális segítség olyan pszichés megterheléssel jár, ami hosszú távon súlyosan veszélyezteti a segítők személyiségét, ha az nem részesül megfelelő védelemben és főleg ha nem kellően felkészült erre a hivatásra. Az alapprobléma az, hogy egy olyan új szakmáról van szó, amelyben kevés felkészült szakember van, ezért a szociális területen dolgozók napjainkban megkülönböztetett figyelmet érdemelnek.

A Keleti Végeken Szociális Konferencia ötlete és a korábbi években való megrendezése a **VÁR Egyesület** nevéhez fűződik.

A VÁR, a Szociális és Mentálhigiénés Szakemberek Egyesülete 1990-től működik Miskolcon, tagjai szociális, egészségügyi és oktatási területen dolgozó fiatal szakemberek.

Az Egyesület fő céljai: a mentálhigiénés és pszichológiai kultúra terjesztése, a szociális érzékenység fejlesztése a segítők szakmákban és a prevencióss jellegű programok kezdeményezése, támogatása.

Az Egyesület főbb tevékenységi területei az elmúlt években a szociális képzésekre, az iskolai mentálhigiénés programok szervezésére és a szociális és mentálhigiénés szakemberek összefogásának erősítésére irányult.

A program a vártól is nagyobb számú közönséget vonzott, több mint 300 résztvevője volt a Konferenciának, nagyrészt a keleti régió megyéiből (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Hajdú-Bihar megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye). Összesen mintegy 40 településről több mint 100 különböző szervezettől jöttek a családsegítés, az idősgondozás, a gyermekvédelem, a

szociális adminisztráció területein dolgozó szakemberek, a non-profit jellegű civil és egyházi szervezetek munkatársai, oktatási és egészségügyi szervezetek szakemberei.

Ez a nagy érdeklődés azt bizonyította, hogy a szociális ellátás területén dolgozó szakemberek, a laikus segítők igyekeznek megfelelni annak az óriási kihívásnak, amit e térség súlyos szociális válsága jelent számukra. Hisz ők azok, akik munkájuk során nap, mint nap találkoznak a szegénységi lejtőre került családokkal, súlyos emberi tragédiákkal, a széteső családok problémáival, a reménytelenség, a kilátástalanság miatt a devianciák zsákutcájában botladozók tömegeivel. A felelősen gondolkodó segítők nem tehetnek mást, mint hogy felvállalják a problémák kezelését azzal a felkészültséggel, amivel rendelkeznek, olyan szervezeti háttérrel, amelyek ott helyben adóttak, és közben megkísérlik azt, ami szinte a lehetetlennel határos: fejleszteni, képezni magukat, munka melletti tanulással (ha indul valamilyen levelező képzés egyáltalán, természetesen az is valahol az ország másik felében), javítgatják-foltoztatják az újra és újra lyukasnak bizonyuló szociális hálót, keresik, kutatják a lehetséges új forrásokat.

A résztvevők nagy száma és szervezeti sokszínűsége igazolta azt a feltevésünket, hogy a helyi problémák megközelítésénél a regionális összefogás, a társintézményekben, a szakmánkkal határos területen dolgozó kollegákkal való együttműködés, közös gondolkodás, a szélesebb szakmai nyilvánosság erejének felhasználása felbecsülhetetlen erőforrása a szociális munkának.

Hrotkó László
Varga Tamás